

Pisanie planów pracy w drużynie harcerskiej

Zanim zaczniesz pisać plan pracy warto przypomnieć sobie pewne szczegóły związane z pracą z drużyną w poszczególnych pionach metodycznych i uzmysłwić sobie jakie są między nimi różnice.

Harcerze: „Program jest tworzony przez drużynowego przy udziale rady drużyny”.

Harcerze starsi: „Program drużyny jest tworzony przez radę drużyny. Program zastępów przez zastępy”.

Wędrownicy: „Program jest tworzony i przyjmowany przez całą drużynę”

(1Uchwała nr 24/XXXII Rady Naczelnej ZHP z dn. 1 marca 2003 r. w sprawie opisu metodyk poszczególnych grup)

METODYKA HARCERSKA-

jest właściwa do pracy z harcerkami i harcerzami w wieku 10-13 lat. Charakterystyczną formą aktywności w tej grupie metodycznej jest gra - rozumiana jako obejmująca działanie pozwalające na przyswajanie technik harcerskich w podstawowym zakresie, nabywanie podstawowej podstawowej wiedzy i umiejętności harcerskich, praca w zespołach oraz towarzyszące temu współzawodnictwo, podział na zespoły oraz współzawodnictwo, stwarzające możliwość stałej aktywności i sprawdzania się. Harcerki i harcerze uczestniczą w życiu drużyny organizowanym przez drużynowego, a jednocześnie ale też wraz z zastępowym zaczynają współorganizować działania zastępu.

METODYKA STARSZOHARCERSKA-

jest właściwa do pracy z harcerkami i harcerzami w wieku 14-16 lat. Charakterystyczną formą aktywności w tej grupie metodycznej jest POSZULIWANIE, polegające na przewartościowaniu dotychczasowego sposobu patrzenia na świat i autorytety. O programie i działaniach drużyny decyduje rada drużyny.

METODYKA WĘDROWNICZA-

jest właściwa do pracy z harcerkami i harcerzami w wieku 16-21 lat Charakterystyczną formą aktywności w tej grupie metodycznej jest służba - realizowana zarówno na zewnątrz, jak i do wewnątrz organizacji. Służba podejmowana jest indywidualnie przez wędrownika, jak i przez zespół. Zadania podejmowane przez wędrownika mają charakter wyczynu. Daje im to możliwość sięgania po coraz to nowe wyzwania, które zaspokoją potrzebę samorealizacji. W działalności wędrowniczej ważne miejsce zajmują specjalności i specjalizacje pozwalające na rozwijanie indywidualnych zainteresowań.

CELE WYCHOWAWCZE

HARCERZE: *Harcerz jest przyjazny, tolerancyjny, pogodny, życzliwy, wrażliwy, spostrzegawczy, ambitny, śmiały, odważny, kulturalny, schludny, jest przykładem dla innych, pracuje nad sobą*

HARCERZE STARSI: *Harcerz starszy jest poszukiwaczem. Poszukuje siebie i miejsca w społeczeństwie*

WĘDROWNICY: *Wędrownik - jest wytrwały w realizacji postawionych sobie celów, dokonuje w swoim życiu wyczynów, aktywnie uczestniczy w życiu społecznym, pełni stałą służbę, odpowiedzialnie kreuje swoją przyszłość, rozwija swoje zdolności osiągając w nich MISTRZOSTWO.*

Kompetencje harcerza

-> w sferze rozwoju społecznego

jest świadomym członkiem ZHP, zna swoje prawa i obowiązki, zdaje sobie sprawę z przynależności do różnych grup społecznych: rodziny, społeczności lokalnej, grupy etnicznej, narodu, państwa, społeczności europejskiej i światowej, aktywnie współdziała w grupie, umiejętnie się komunikuje z innymi, buduje więzi międzyludzkie, aktywnie uczestniczy w życiu rodziny i wypełnia wynikające z tego obowiązki, dostrzega i rozwiązuje problemy oraz wypełnia zadania w najbliższym otoczeniu i środowisku lokalnym, potrafi podejmować decyzje dotyczące grupy, do której należy, odpowiednio zachowuje się podczas uroczystości harcerskich, szkolnych, państwowych,

-> w sferze rozwoju intelektualnego

chętnie zdobywa nowe umiejętności i wiadomości, jest ciekawy i zainteresowany światem, jego różnorodnością, bogactwem i pięknem, jest twórczy, chętnie wykorzystuje swoją wiedzę i umiejętności w aktywnym działaniu,

-> w sferze rozwoju emocjonalnego

dostrzega potrzeby własne oraz innych ludzi, rozpoznaje, formułuje, wyraża i nazywa swoje uczucia,

-> sferze rozwoju fizycznego

dba o własne zdrowie, przestrzega zasad higieny, rozpoznaje zagrożenia życia i zdrowia i właściwie na nie reaguje, aktywnie uczestniczy i współorganizuje formy aktywnego wypoczynku oraz zabawy sportowe, zna i przestrzega zasady obowiązujące w danej dyscyplinie i zasadę "czystej gry",

-> w sferze rozwoju duchowego

szanuje i przestrzega obowiązujące go prawa (prawa ucznia, Prawo Harcerskie, prawa wynikające z wyznawanej wiary), poznaje i hierarchizuje wartości, wie, które z nich i dlaczego są powszechnie akceptowane, dostrzega różnorodność postaw i zachowań ludzi.

Zadania drużynowego

-> w zakresie rozwoju społecznego

kształtowanie postawy obywatelskiej i patriotycznej do odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu społecznym i publicznym, wspieranie prawidłowego rozwoju społecznego, w tym koleżeństwa, przyjaźni i empatii,

-> w zakresie rozwoju intelektu

kształtowanie postawy ciekawości, otwartości i poszanowania nauki, zainteresowanie światem, jego różnorodnością, bogactwem i pięknem, kształtowanie poczucia odpowiedzialności za środowisko, rozbudzanie twórczej postawy wobec świata, w zakresie rozwoju emocjonalnego wspieranie prawidłowego rozwoju emocjonalnego, rozwijanie wrażliwości harcerki/ harcerza,

-> w zakresie rozwoju fizycznego

wspomaganie harmonijnego rozwoju psychofizycznego, rozwijanie i doskonalenie sprawności ruchowej i tężyzny fizycznej, rozwijanie poczucia odpowiedzialności za zdrowie swoje i innych, kształtowanie motywacji do podejmowania samodzielnych działań na rzecz harmonijnego rozwoju fizycznego, wdrażanie do aktywnego i bezpiecznego wypoczynku oraz spędzania wolnego czasu, w zakresie rozwoju duchowego, ukazywanie konieczności doskonalenia samego siebie głównie poprzez pracę z Prawem Harcerskim wspieranie w poszukiwaniu wartości, kształtowanie refleksyjnej postawy wobec człowieka, jego natury, powinności moralnych, stwarzanie możliwości do dokonywania właściwej hierarchizacji wartości, kształtowanie tolerancji dla przekonań i poglądów innych ludzi.

Harcerze:

- *Drużynowy jest przywódcą i autorytetem. Inicjuje przedsięwzięcia realizowane w drużynie. Kieruje zastępem zastępowych.*
- *Drużynowy dba o rozwój przybocznych i wychowuje następcę.*

Harcerze Starsi:

- *Drużynowy jest przewodnikiem w poszukiwaniach, W istotny sposób wpływa na program drużyny i jej organizację. Świadomie część decyzji powierza radzie drużyny.*
- *Drużynowy dba o rozwój przybocznych i wychowuje następcę.*

Wędrownicy:

- *Drużynowy jest liderem i koordynatorem działań wszystkich członków drużyny. Motywuje ich do działania i wspiera w samorozwoju. Drużynowy jest pierwszym wśród równych. Zasadą jest wybieralność drużynowego przez drużynę. Pozycja drużynowego zależy od jego autorytetu jako lidera grupy oraz zaufania, jakim został obdarzony przez członków drużyny. Formalnie jego miejsce w zespole określa konstytucja drużyny.*

FUNKCJONOWANIE

HARCERSKIEJ

METODY

WYCHOWAWCZEJ

Prawo i Przyrzeczenie Harcerskie

Prawo i Przyrzeczenie Harcerskie to fundamenty pracy wychowawczej z harcerką i harcerzem. Prawo i Przyrzeczenie są przyjmowane jako jasny i spójny system wartości.

Harcerze:

- *Prawo i Przyrzeczenie są fundamentami pracy drużynowego z harcerzami, wynikają z nich cele wychowawcze*
- *Zapisy Prawa i Przyrzeczenia są rozumiane wprost i są niekwestionowanym systemem wartości harcerzy*

Harcerze Starsi:

- *Prawo Harcerskie to fundament pracy wychowawczej z harcerzami starszymi*
- *Po okresie niekwestionowanego przyjmowania Prawa Harcerskiego, pojawiają się wątpliwości i pytania. Działania podejmowane przez drużynę mają na celu pełniejsze zrozumienie norm zawartych w Prawie i Przyrzeczeniu Po przemyśleniach rozpoczyna się proces świadomego akceptowania i przestrzegania norm, zawartych w Prawie i Przyrzeczeniu.*

Wędrownicy:

- *Prawo Harcerskie to fundament pracy wędrowniczej. Jest ono dla każdego wędrownika drogowskazem w życiowej drodze.*
- *Wartości zawarte w tym kanonie przyjmuje on ze świadomością stawianych mu wymagań. Wędrownik stara się dążyć do ideału, świadomie akceptując zasady harcerskiego stylu życia.*
- *Dopełnieniem Prawa Harcerskiego jest **Kodeks Wędrowniczy** (załącznik 1), będący opisem odpowiedzialnej, wrażliwej i aktywnej postawy wobec otaczających nas ludzi i świata.*

System małych grup

System małych grup jest realizowany przez pracę w zastępach. Dla prawidłowego funkcjonowania systemu małych grup w tej grupie metodycznej istotne jest, aby:

zastępowy był starszy wiekiem i doświadczeniem od członków zastępu, on planuje i inicjuje pracę zastępu, chłopcy i dziewczynki byli zorganizowani w odrębnych zastępach, stopniowo zwiększała się samodzielność zastępu (od zadań międzyzbiórkowych drużyny do samodzielnych zbiórek zastępu).

Harcerze:

- *W drużynie system małych grup jest realizowany przez pracę w zastępach.*
- *Dziewczęta i chłopcy są zorganizowani w odrębnych zastępach.*
- ***Zastępowy** ma zdolności przywódcze i większe doświadczenie harcerskie od pozostałych członków zastępu, on planuje i inicjuje pracę zastępu.*
- *Zastępowego wybiera drużynowy w porozumieniu z radę drużyny.*
- *Stopniowo zwiększa się stopień zaangażowania członków zastępu w podejmowanie odpowiedzialności za realizowane zadania.*
- *Zbiórki zastępu odbywają się w regularnie, np. w tygodniowym rytmie, przed zbiórką drużyny.*

Harcerze Starsi:

- *System małych grup realizowany jest przez pracę zastępów.*
- *Dziewczęta i chłopcy są zorganizowani w odrębnych zastępach.*
- *Zastęp spotyka się regularnie na zbiórkach zastępu, **samodzielnie planuje swoją pracę i realizuje zadania.** Zbiórki zastępu odbywają się regularnie. Przygotowywane są zarówno przez zastępowego jak i poszczególnych członków zastępu.*

W drużynie mogą pojawić się również grupy zadaniowe. Tworzone są one jedynie na czas realizacji zadania

Wędrownicy:

W zależności od liczebności i potrzeb drużyny funkcjonują dwa modele działania małych grup (mogą być stosowane razem):

- **System zastępów wędrowniczych.** Funkcjonują w nim zastępy 4-7 osobowe - grupy przyjaciół na stałe związanych w zastępy i realizujących wspólne projekty dotyczące specjalności, wyczynu, służby itp. Zastępowi są wybierani przez członków zastępu.
- **System patroli zadaniowych.** Drużyna dzieli się na grupy do wykonania konkretnych zadań na określony

Uczenie w działaniu

Zdobywanie przez harcerki i harcerzy wszelkich umiejętności odbywa się w skonkretyzowanym działaniu - w dużej części poprzez grę, realizowaną przede wszystkim w zadaniach zespołowych i międzyzbiórkowych. Zakładając samodzielne planowanie, realizację i podsumowanie działań zadanie zespołowe angażuje wszystkich członków zastępu wykorzystując przy tym ich potencjał i rozwijając umiejętności.

Harcerze:

- W drużynie harcerskiej charakterystyczną formą aktywności jest gra. Gra jest harcerską formą uczenia życia przez działanie. W grze istotne jest współzawodnictwo. Uczestnicząc w grze harcerki i harcerze poznają swoje możliwości, zdobywają nowe umiejętności, kształtują charakter, uczą się współdziałać z innymi.

Harcerze Starsi:

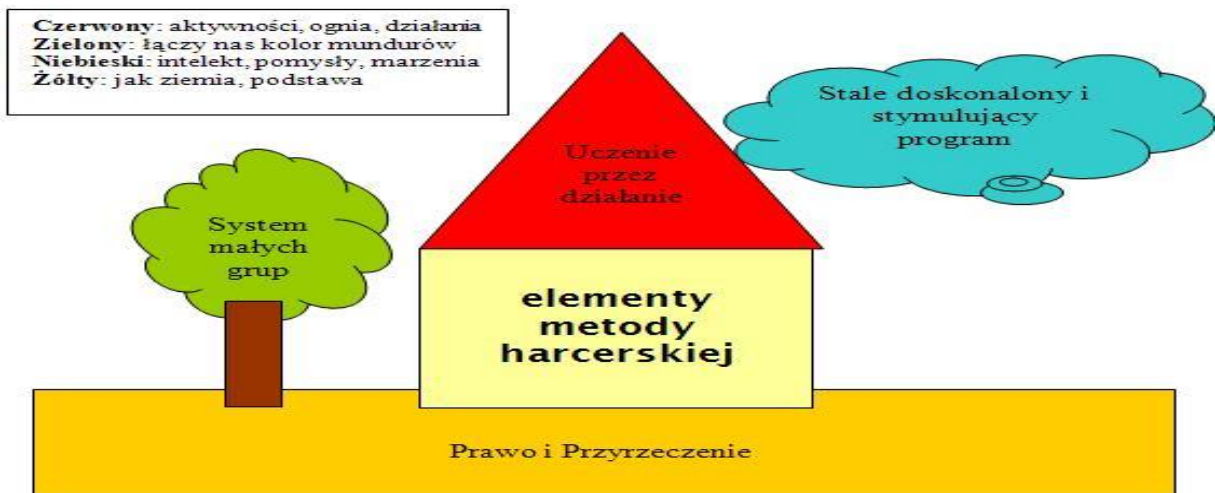
- Charakterystyczną formą aktywności jest **poszukiwanie**. Harcerze odkrywają różne pola działania, nowe pasje i zainteresowania w poszukiwaniu własnej drogi. Wszystkie działania oparte są na sprawdzaniu się w realnych, życiowych sytuacjach.

Wędrownicy:

- Wszystkie umiejętności zdobywane przez wędrowników powinny być nabywane i wykorzystywane w konkretnym działaniu - w dużej części o charakterze **wyczynu i służby**. Zachętą do działania jest wędrownicza dewiza: "Wyjdź w świat, zobacz, pomyśl - pomóż, czyli działaj".

Stale doskonalony i pobudzający do rozwoju program

Działania programowe mają na celu zaznajomienie harcerzy z ideami harcerstwa i technikami umiejętnościami harcerskimi.

Harcerze:

- Program powinien uwzględniać potrzebę przeżycia przygody - harcowania.
- Umożliwia on poznanie idei harcerstwa. Szczególną rolę odgrywają techniki harcerskie. Podstawą programu pracy drużyny są:
 - zadania prób na stopnie harcerskie,
 - wymagania sprawności.
- Program jest tworzony przez drużynowego przy udziale rady drużyny.
- Tożsamość zastępu, drużyny budowana jest w dużej mierze na obrzędowości.

Harcerze Starsi:

- Program pracy drużyny powinien uwzględniać specyficzną dla tego wieku potrzebę poznawania i poszukiwań. Dobrze zbudowany program z jednej strony pozwala na nieskrępowany rozwój własnych zainteresowań, z drugiej zakłada z góry ich zmienność. Przez taki programowi pokazujemy harcerce starszej i harcerzowi starszemu różnorodne możliwości oraz przygotowujemy ich do wyboru specjalizacji i własnej drogi rozwoju.
- Program pracy drużyny ukierunkowany jest:
 - zadaniami prób na stopnie harcerskie,
 - zainteresowaniami harcerek i harcerzy,
 - poszukiwaniem pól działania i sfer aktywności.

Program drużyny jest tworzony przez radę drużyny. Program zastępów przez zastępy

Wędrownicy:

- Program powstaje w zespołach wędrowniczych jako wypadkowa potrzeb ich członków oraz potrzeb społeczności, w których zespoły te funkcjonują. Zadania podejmowane przez drużynę i wędrowników powinny być ambitne - na miarę wyczynu. Programy działania drużyn wędrowniczych wzmacniane są propozycjami płynącymi z innych zespołów harcerskich, z komend hufców i chorągwi, Głównej Kwatery ZHP oraz innych instytucji i organizacji.
- Program realizowany przez drużyny uwzględnia funkcjonujące w nich specjalności oraz specjalizacje wędrowników wynikające z indywidualnych ścieżek rozwoju. Każdy wędrownik powinien dążyć do mistrzostwa w wybranej dziedzinie aktywności.

Program jest tworzony i przyjmowany przez całą drużynę

Stosowanie elementów metody harcerskiej w poszczególnych grupach wiekowych

	<i>Prawo i Przyrzeczenie</i>	<i>Uczenie w działaniu</i>	<i>System małych grup</i>	<i>Twórczy i stale doskonalony program</i>
<i>Harcerki i harcerze</i>	<i>Prawo i Przyrzeczenie Harcerskie</i>	<i>gra</i>	<i>zastępy</i>	<i>Uwzględnia: -ideę i techniki harcerskie -próby na stopnie -wymagania sprawności</i>
<i>Harcerki starsze i harcerze starsi</i>	<i>Prawo i Przyrzeczenie Harcerskie</i>	<i>poszukiwanie</i>	<i>zastępy, grupy zadaniowe</i>	<i>Uwzględnia: -potrzebę poszukiwania -zainteresowania -próby na stopnie</i>
<i>Wędrowniczki i wędrownicy</i>	<i>Prawo i Przyrzeczenie Harcerskie; Kodeks Wędrowniczy</i>	<i>służba i wyczyn</i>	<i>zastępy wędrownicze, patrole zadaniowe</i>	<i>Uwzględnia: -potrzeby wędrowników i społeczności -wyczyn -specjalności i specjalizacje</i>

STOSOWANE INSTRUMENTY METODYCZNE

Stosowanie instrumentów metodycznych w poszczególnych grupach wiekowych

Harcerki i harcerze	Próba harcerki / harcerza	Stopnie harcerskie I - ochotniczka/ II - tropicielka/	Sprawności * **	zadania zespołowe
Harcerki starsze i harcerze starsi	Próba harcerki / harcerza	Stopnie harcerskie III - IV -	Sprawności ** ***	projekt
Wędrowniczki i wędrownicy	Próba wędrownicza (lub próba wędrownicza z próbą harcerki / harcerza)	Stopnie harcerskie V- harcerka orla / harcerz orli IV - HR Stopnie Instruktorskie	Sprawności Mistrzowskie Uprawnienia Odznaki	znaki służb

DZIAŁANIE DRUŻYNY

	Zorganizowanie do działania	Rola drużynowego		Charakterystyczne formy pracy	Letnia działalność
Harcerki i harcerze (drużyna)	Zbiórki drużyny i zbiórki zastępów, rada drużyny	przywódca i autorytet		Gra terenowa, gra w harcówce, biwak, zwiad, ognisko, zbiórka tematyczna, bieg harcerski	Obóz letni, podsumowujący pracę roczną
Harcerki starsze i harcerze starsi (drużyna)	Zbiórki drużyny i zbiórki zastępów, grupy zadaniowe, rada drużyny	przewodnik w poszukiwaniach		Wycieczka, zwiad, formy dyskusyjne, zbiórka tematyczna, zajęcia specjalnościowe	Obóz letni, podsumowujący pracę roczną; obóz tematyczny, obóz zagraniczny
Wędrowniczki i wędrownicy (drużyna)	Patrole i zastępy wędrownicze, zbiórki drużyny, konstytucja drużyny, organy demokracji	lider i koordynator działań, wybierałość drużynowego	Rola grupy rówieśniczej - poczucie tożsamości	Formy dyskusyjne (kuźnice, sesje, sejmiki, sądy), formy doskonalące (warsztaty, kursy), gry strategiczne i negocjacyjne,	Samodzielny obóz, organizowany przez całą drużynę, ambitny, wyczynowy

Uwagi Końcowe

Warunkiem skuteczności harcerskiej metody jest **przykład osobisty instruktora**. Swoją postawą instruktor powinien dawać przykład osiągania wartości, którym służy harcerstwo, pokazywać, że życie według Prawa Harcerskiego może być źródłem radości. Instruktor nie jest ani dowódcą ani nauczycielem. Jest „starszym bratem”, który zuchowi, harcerzowi, harcerce stwarza warunki do kształtowania charakteru.

Metoda harcerska jest system stale doskonalonego samowychowania. Wszystkie elementy metody (Przyrzeczenie i Prawo, uczenie w działaniu, system małych grup, ciągle doskonalony i pobudzający do rozwoju program) są współzależne i stanowią spójną całość. **Metoda ta jedynie wówczas okaże się w pełni skuteczna, jeżeli każdy harcerski instruktor, będzie potrafił łącznie wykorzystać w swojej pracy zgodnie z jej cechami wszystkie te elementy.**

„Niesłuchanie łatwo jest fałszować harcerstwo.

Wystarczy posługiwać się metodą harcerską bez jej zrozumienia, powierzchownie, jednostronnie, pomijając stawiane przez nią wymagania.

Wystarczy odrzucić system zastępowy.

Wystarczy ilość postawić nad jakością.

Wystarczy środki uznać za cele.

Stworzy się wtedy dziwoląg noszący miano harcerstwa, nawet w mundur harcerski ubrany, ale na pewno nie będący harcerstwem.

Wystarczy uznać harcerstwo nie za ruch i realizującą zasady tego rodzaju organizację, ale za jedno z wielu stowarzyszeń np. wyłącznie wychowania fizycznego czy przysposobienia wojskowego; podporządkowuje się wtedy harcerstwo przepisom regulującym prace tamtych organizacji i błądzi się w ślepych kanałach.”

[hm.. Ewa Grodecka]

Nasz plan pracy

Elementem niewątpliwie niezbędnym w działaniu każdej drużyny harcerskiej jest wspomniany w tytule plan jej pracy stworzony przez drużynowego i ewentualnych przybocznych. To od niego, jako drużynowi, winniśmy rozpocząć nowy rok harcerski, “przelewając na papier naszą drużynę” - jej postępy w stosunku do poprzednich lat, obecny stan pod każdym względem oraz dalsze plany z nią związane. Lecz to tylko bardzo ogólne spojrzenie, gdyż każdy z trzech wymienionych punktów rozgałęzia się na kolejne, które rozgałęziają się na kolejne i na kolejne. Lecz nie wolno nam się zrazić i choć napisanie dobrego planu pracy wymaga od nas dużego wkładu własnego to zawsze winniśmy **PISAĆ GO PORZĄDNIKIE** i nigdy na ostatnią chwilę, albowiem **źle napisany plan pracy ODBIJE SIĘ NA TOBIE, drogi drużynowy, A TAKŻE NA TWOJEJ DRUŻYNIE**. Z kolei zakładając optymistyczny wariant - **dobry plan pracy napisany raz a porządnikie zapewni zrównoważony rozwój Twoim harcerzom, zaś Tobie samemu spokój ducha i wiele udogodnień przy jego realizacji.**

Planowanie

Dlaczego warto planować?

Wyobraź sobie, że wybieracie się z drużyną w Bieszczady. Nie jest bez znaczenia, czy chcecie przejść cały bieszczadzki odcinek czerwonego szlaku, czy tylko wspiąć się na Połoniny, Halicz i Tarnicę (żebyś postawił sobie jasne i konkretne cele. Jesteś świadomym → wychowawcą, musisz wiedzieć, dokąd chcesz dojść ze swoją drużyną). Na pewno dobrze zaplanujesz to, co będziecie robić w trakcie obozu wędrownego. Raczej po całodziennej wędrówce nie zaplanujecie zbiórki z tworzenia masek z masy papierowej, bo wszyscy będą zmęczeni, a następnego dnia i tak najpewniej zniszczyłyby się w plecach (żeby działania → wyniki z celów - czyli tego, co sami sobie założyliście - a nie były robione przypadkowo). Za to dobrze zastanowicie się, ile możecie i chcecie przejść każdego dnia, kiedy zrobić dzień odpoczynku, kiedy wieczorem tylko śpiewacie i smażyście kiełbaski, a na kiedy ktoś z Was ma przygotować ognisko o bohaterze drużyny (→ żebyście dobrze rozłożyli te działania w czasie i przestrzeni, odpowiednio dzieląc się obowiązkami). Z pewnością nie zapomnisz o apteczce, w końcu stłuczenia i naciągnięcia mięśni nie są rzadkie w górach, weźmiecie dobre buty, odpowiednie plecaki (→ żebyście mogli przewidzieć: zagrożenia i przeciwdziałać im, zanim nastąpią...) a Przrzeczenie Harcerskie zorganizujecie na Małej Rawce, skąd rozciąga się niesamowity widok (...oraz szanse, by je wykorzystać).

Planowanie składa się z następujących faz

- analiza sytuacji (w tym wnioski z zeszłorocznego planu pracy)
- wyznaczenie celów i zamierzeń
- wyznaczanie działań (budowa harmonogramu)
- realizacja oraz ciągła kontrola i koordynacja
- podsumowanie i ocena

Analiza

Jest to najważniejsza część całego planu. Dobrze wykonana, pozwoli wyciągnąć właściwe wnioski, postawić trafne i osiągalne cele, które łatwiej będzie realizować. Dobra analiza pozwoli przewidzieć wiele rzeczy, zapobiec problemom i wyeliminować przypadkowość. Pomoże poznać zarówno nasze słabości, jak i mocne strony. Im lepsza, bardziej szczegółowa i dogłębna analiza, tym lepiej będziemy przygotowani do dalszej pracy.

Dlatego też proponujemy dwa narzędzia, które możesz stosować wedle woli (jest wiele innych narzędzi, te jednak wystarczą na nasze potrzeby). Dobrą analizę można zrobić za pomocą jednego z nich. Które to będzie - to zależy od tego, które bardziej przypadnie Ci do gustu.

Przed analizą odkurz zeszłoroczny plan pracy, przypomnij sobie wnioski, które wyciągnęliście na koniec zeszłego roku, podsumowując go. Planowanie to proces ciągły - „stary” plan pracy jest podstawą do napisania nowego. O ocenie planu - na końcu tej części poradnika.

1. Pierwszy sposób analizy - SWOT

Jest to proste, a zarazem bardzo skuteczne narzędzie, dzięki któremu uświadomimy sobie, co się dzieje w drużynie.

Metoda polega na wypisywaniu jak największej liczby cech, które spełniają dane kryterium. Warto pamiętać, że pierwsze dwa pola (silne i słabe strony) dotyczą nas (sytuacji wewnętrznej), tzn. tego jacy jesteśmy i co potrafimy, co mamy lub czego nam brakuje. Dwa pozostałe pola (szanse i zagrożenia) dotyczą rzeczywistości zewnętrznej tzn. są to szanse bądź zagrożenia płynące ze strony: osiedla, hufca, szczepu, miasta, powiatu, innych organizacji itd. Każda cecha wewnętrzna może być naszą silną albo słabą stroną - w zależności od stanu naszej drużyny, np. liczebność - w zależności od tego, czy jest nas dwunastu, czy dwudziestu. Podobnie każda cecha zewnętrzna może być naszą szansą lub zagrożeniem. Pamiętaj, że im więcej zostanie tutaj wypisane tym łatwiej będzie zrobić kolejne części planowania. Warto dodać, że proponowana tutaj analiza nie jest kompletną analizą SWOT. Jednak do przeprowadzenia analizy drużyny w zupełności wystarczy

Co bierzemy pod uwagę przy analizie? -przykłady

Silne / słabe strony - w zależności od tego, czy dana cecha jest naszą silną, czy słabą stroną, wpisujemy w odpowiedniej kolumnie. Na przykładzie cechy „liczebność drużyny” - jeżeli jest nas niewielu, wpisujemy np. „Drużyna liczy 12 osób” po stronie słabych stron.

- liczba i poziom zdobywanych stopni i sprawności, motywacja do ich zdobywania
- liczba i poziom realizowanych instrumentów zespołowych (sprawności indywidualne, zadania zespołowe, projekty, znaki służb)
- czy drużyna posiada obrzędy związane z realizacją prób zastępy
- liczba zastępów
- regularność i jakość zbiórek zastępów
- zgranie w zastępach
- obrzędowość zastępów
- czy zastępy pracują wg własnych planów
- czy zastępowi są przeszkoleni
- czy drużynowy jest przeszkolony
- działalność przybocznych
- działalność rady drużyny i zastępy zastępowych

- *działalność zastępowych Drużyna na zewnątrz*
- *uczestnictwo w życiu szkoły, osiedla, gminy*
- *uczestnictwo w życiu hufca*
- *współpraca z rodzicami*
- *posiadanie harcówki*
- *odległość miejsca zamieszkania dzieci od harcówki (czy mieszkają na tym samym osiedlu, czy 10 km)*
- *posiadanie kroniki, strony internetowej*
- *znajomość prasy i portali harcerskich Harcerski styl*
- *motywacja w drużynie / postawa harcerska*
- *atmosfera w drużynie, zgranie zespołowe, czy dzieci znają się nawzajem*
- *praca z Prawem i Przyrzeczeniem*
- *systematyczność ściągania składek*
- *jakość i powszechność umundurowania*
- *obrzędowość drużyny, bohater*
- *wiedza / umiejętności specjalne harcerzy*
- *posiadanie przez drużynę i zastępy specjalności*
- *rozspiewanie drużyny Poprzedni plan pracy*
- *stopień i ocena realizacji poprzedniego planu pracy (ile udało się zrealizować)*
- *Na ile plan był zgodny z moją metodyką*
- *ogólna ocena jakości poszczególnych rodzajów form pracy z zeszłego roku (np. słabo sprawdziły się formy dyskusyjne, za to dobrze zbiórki leśne)*
- *czy zbiórki były robione na powietrzu*

Inne

- *liczebność drużyny*
- *majątek drużyny*
- *znajomość przez zuchy podstawowych umiejętności (czytanie / p*

Szanse / zagrożenia

- *wsparcie ze strony struktur wyższych - szczeptu, związku drużyn, hufca (czy drużyna działa w szczeptu? W związku drużyn? Czy drużynowy może liczyć na wsparcie namiestnika? Itp.)*
- *jeżeli nie ma szczeptu - czy istnieje jednostka młodszego pionu, która ddaje nam zuchy/ harcerzy*
- *jeżeli nie ma szczeptu - czy istnieje jednostka starszego pionu, której oddajemy zuchy/ harcerzy*
- *stosunek dyrekcji szkoły, kierownictwa gminy itp. do drużyny*
- *możliwość korzystania z urządzeń szkolnych (sala gimnastyczna, klasy podczas biwaków, rzutnik) za darmo*
- *możliwość uzyskania harcówki*
- *inne możliwości spędzania wolnego czasu przez dzieci (czy w naszym środowisku mają dostęp do szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych, czy działa inna organizacja harcerska)*
- *możliwość uzyskania pieniędzy/ innych środków od sponsorów lub z programów grantowych*
- *istnienie przyjaznej gazety lokalnej (portalu internetowego, radia)*

2. Druga metoda analizy 4 x Jak

Kolejne narzędzie analityczne - 4 x Jak

Jak jest? Jak do tego dojść? Jak będzie za rok? Jak będzie idealnie?

JEST - Drużyna liczy 12 członków

- ...

- ...

CO BEDZIE ZA ROK - Drużyna liczy 20 członków

JAK BEDZIE IDEALNIE - Drużyna liczy 30 członków

Jest to prosta metoda polegająca na zadawaniu pytań i szukaniu odpowiedzi.

W pierwszej kolumnie wypisujemy jak największą liczbę faktów. Możemy się w tym celu posłużyć listą silnych/ słabych stron oraz szans/ zagrożeń, przedstawionych powyżej przy opisie analizy SWOT. Biorąc pod uwagę np. liczebność - wpisujemy „Drużyna liczy 12 członków”.

Następnie tworzymy odpowiedź jak będzie idealnie, tzn. do jakiego stanu chcemy dojść, jak sobie wyobrażamy idealną drużynę. Trzymając się przykładu - chcemy, aby drużyna liczyła 30 członków. Tak więc wpisujemy w czwartej kolumnie „Drużyna liczy 30 członków”.

Mając jednak świadomość, że do ideału droga daleka, wypełniamy trzecią kolumnę, precyzując stan osiągalny w przeciągu roku. Na samym końcu wypełniamy drugą kolumnę, wypisujemy konkretne działania, za pomocą których możemy dojść z pierwszej kolumny do trzeciej, np. zrobić nabór. Zaletą metody 4 x jak jest właśnie wypisanie już w tym miejscu zadań do realizacji. W zasadzie łączy ona część analityczną z wyznaczeniem celów (tym jest przecież trzecia kolumna), o czym w następnym rozdziale.

Wyznaczenie działań

CHARAKTERYSTYKA drużyny i od tego zaczynamy

Charakterystyka - opis cech charakteryzujących kogoś lub coś (Słownik Języka Polskiego PWN - www.sjp.pwn.pl). No dobra - zapytasz - wiem już co to charakterystyka, lecz definicja to niezwykle obszerna i mało precyzyjna. I co ja mam niby opisać? I to właśnie pytanie było Twoim błędem, drogi czytelniku, gdyż tu zaczynają się schody (dla pocieszenia jednak dodam, że gdy je pokonasz będzie już tylko lepiej). Dział ten bowiem tyczy dosłownie wszystkiego - od ilości posiadanych przez drużynę śledzi po indywidualne zainteresowanie każdego z naszych harcerzy - pocieszająca wizja, huh? Jednak najlepiej zacznijmy od początku.

- **Charakterystyka drużyny** - Jest to opis naszej słodkiej gromadki jako całości - tzw. charakterystyka zbiorowa. Powinniśmy zawrzeć w niej wszelkie fakty się jej dotyczące - miejsce, data oraz okoliczności powołania, drużynowych, którzy na przestrzeni dziejów jej przewodzili, środowisko w jakim działa, stan liczebny w ludziach i zastępach, kilka słów o tym jaka była rok temu i jakie postępy zdołała poczynić od tamtego czasu (czy zrealizowała założone przez Ciebie cele z ubiegłego roku) a także jej plusy i minusy na chwilę obecną.

Rok działania drużyny
Teren działania drużyny

Termin i miejsce zbiórek
Ilość członków

Ciąg wychowawczy
Metodyka:
Specjalność

Przynależność do szczepu
e-mail drużyny:
Strona www

- **Charakterystyka kadry drużyny** tj. drużynowego, przybocznych, drużynowego zuchowego - Winna ona zawierać imię i nazwisko każdego członka, jego wiek, dane tele-adresowe, pełnioną funkcję, wykonywany aktualnie zawód, ukończone przez niego kursy a także po krótko opisaną jego harcerską drogę - drużyny w jakich był, stopnie jakie zdobywał, obozy na które pojechał.

Wykształcenie
Stopień harcerski
Stopień instruktorski
Staż w ZHP

Uprawnienia
Ukończone kursy
Adres Numer telefonu e-mail

- **Charakterystyka zastępowych** - Dobrze napisana składa się z wszystkich elementów wymienionych w punkcie powyżej z dodatkowym "haczykiem". Warto by było, jakby wcisnąć tam opis osobowości, zainteresowań, cech charakteru oraz wizerunku zastępowych przez pryzmat jednego, wybranego przez nas kryterium(na przykład - postawa w odniesieniu do prawa harcerskiego). Tu znów pozwolę sobie na parę słów komentarza, gdyż dodarliśmy do niezwykle istotnego miejsca - nasi zastępowi. Musimy pamiętać, że jedyną drogą oddziaływania drużynowego na "zwykłego, szarego" harcerza są właśnie oni. To, jak będziemy pracować z nimi, uwzględniając indywidualne potrzeby każdego odbije się właśnie na szeregowych. "Zastępowy odbija się w chłopcach, jak w lustrze" - rzekł ongiś BP. Teraz do naszych kompetencji należy ukształtowanie owego "odbicia".
- **Opis zastępów** - Krótko charakteryzujemy nasze zastępy jako całość - najpierw oczywiście nieodłączna historia i liczebność, następnie niezwykle istotny dla nas stan obrzędowości i umundurowania oraz opis: jak idzie współpraca oraz integracja, na jakim polu osiągnęli zadawalające wyniki a nad czym mogli by jeszcze popracować na zbiórkach. I znów pytanie - Po co nam to? A po to, że nie jest sztuką stworzyć zastęp, który ma 10 członków, proporzec a każdy szeregowy ma po wywijce i zna jeden punkt prawa harcerskiego. Powinniśmy solennie przykładać wagę do wszystkiego po kolei - najpierw zbierzmy ludzi, potem przekazmy im wiedzę. Kiedy takową już posiadą przeprowadźmy próbę na harcerza i odpowiednio ich umundurujmy. Następnie niech zdobywają nazwę, proporzec i tak dalej...
- **Obrzędowość drużyny** - Jest to fundament na którym stawiamy naszą drużynę. Bez niego szybko się posypie, bądź nie będzie funkcjonowała tak, jak tego oczekujemy,

dlatego jest to kolejny punkt, przy którym postawiłby duży, czerwony wykrzyknik. Dlatego odnośnik po odnośniku, powoli i starannie należy opisać nasze obrzędy w takiej formie i takim stanie, w jakim się teraz znajdują. Mam tu na myśli następujące składowe: bohater drużyny, sprawności drużyny, nasze rocznice, proporce zastępów i sztandar drużyny, procedura przyjęcia, barwy, zastęp zastępowych oraz biskopie. Pozwoli nam to dogłębnie zanalizować czego tu brak, co powinniśmy wprowadzić, nad czym popracować. Wiem, że się powtarzam ale zawsze pamiętaj - obrzędowość buduje klimat w Twojej drużynie i stanowi atrakcyjną formę dla działalności - troszcz się o nią.

- **Struktura stopni** - by wiedzieć, na jakim poziomie aktualnie stoi nasza wesółka kompania warto by sobie stopnie, które są dobrym odwzorowaniem stanu wiedzy, naszych harcerzy zestawić w ślicznej tabelce. Nie dość, że jest to okazja do doskonalenia zdolności plastycznych, pomaga również dostosować plan pracy - wiemy bowiem czego wymagać od harcerzy, a czego im jeszcze brak.

Stopień	Harcerze	
	Posiadany	Realizowany
Próba Harcerki Harcerza /Przyrzeczenie Harcerskie		
Ochotniczka/Młodzik		
Tropicielka/Wywiadowca		
Pionierka/Odkrywca		
Samarytanki/Ćwik		
HO		
HR		

- **Charakterystyka członków:**

Wiek lub klasa	Liczba dziewcząt	Liczba chłopców
IV		
V		
VI		

- **Środowisko zewnętrzne** - Szkoła, parafia, hufiec, chorągiew, KPH - czyli wszystko o kręgach, w których się obracamy ;)
- **Zaplecze sprzętowe** jakim dysponujemy - Stan magazynu szczeplu, drużyny, środki finansowe oraz nasz plan na ich pozyskiwanie oraz marnotrawienie ;P. Jednym

słowach krótki spis, dzięki któremu będziemy wiedzieć na czym stoimy, czym dysponujemy, na co możemy liczyć w planowanych przez nas akcjach.

Zmęczony? Nie martw się, przebrnęliśmy przez niemały kawałek tekstu, czysto teoretycznego dodam. W praktyce to dużo więcej roboty. Jednak, jeśli wykonasz ją uczciwie, jej owoce będą Ci dobrze służyć. Tak więc gdy mamy już pełen obraz drużyny, na której chcemy działać warto ustalić jak chcemy DZIAŁAĆ i co chcemy ZDZIAŁAĆ. Po krótkce mówiąc musimy postawić sobie cele, wstępnie je grupując: długoterminowe, krótkoterminowe, wychowawcze i programowe.

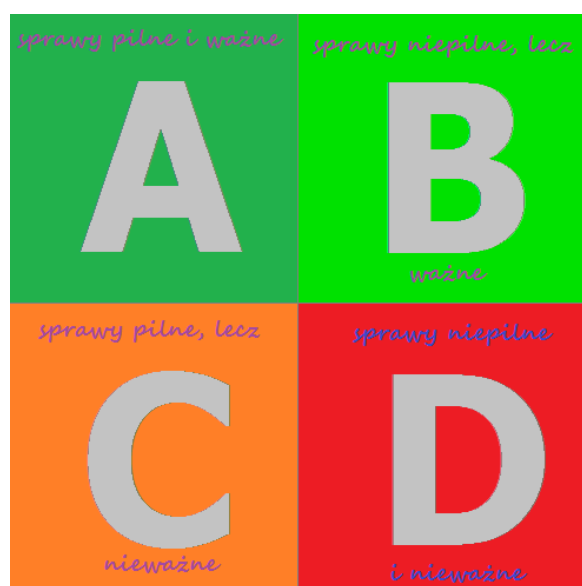
CELE ZAMIERZENIA ZADANIA

Oto przykłady dobrze sformułowanych celów:

- do końca roku każdy harcerz zdobędzie co najmniej dwie nowe sprawności
- Połowa drużyny pojedzie na tegoroczny obóz
- Na koniec roku harcerskiego drużyna będzie liczyć co najmniej 20 członków

Wiemy już, jak formułować cele. Co jednak w sytuacji, gdy z analizy wyszło nam kilkanaście celów?

Nie każdy jest równie ważny. Jak to sprawdzić? Służy do tego kwadrat Eisenhowera.

Dzieli nam to płaszczyznę na cztery ćwiartki:

- cele ważne i pilne - priorytety
- cele ważne, ale niepilne - cele drugorzędne
- cele mało ważne, ale pilne - cele drugorzędne
- cele mało ważne i niepilne - cele trzeciorzędne

Używając tego narzędzia, możemy wyznaczyć nasze priorytety na dany rok. Tak wyznaczonych

celów nie powinno być więcej niż pięć.

Kwadratem Eisenhowera możemy wydzielać nie tylko cele, ale i zadania priorytetowe.

Cele, zamierzenia, zadania

Są to pojęcia często mylone i mieszane ze sobą. O ile cele są formułowane w planach pracy

coraz lepiej, to zamierzenia wypisuje się całkiem oddzielnie - albo jako jakieś „inne” (lepsze? Gorsze?) cele, albo nic nie mówiące ogólniki. To błąd. Co nam bowiem daje wypisanie jako zamierzenia np. „Większe zaangażowanie w życie szkoły”. Absolutnie nic. Stosunek celów do zamierzeń i zadań przedstawia się następująco:

CEL
ZAMIERZENIA
ZADANIA

Oznacza to, że każdemu celowi podporządkowane są zamierzenia (na ogół dwa, trzy, cztery), a tym - konkretne zadania. Tak więc zamierzenia są jakby „mniejszymi celami” - to w zasadzie też cele, tylko o charakterze wtórnym, czyli formułujemy je po to, by zrealizować priorytety. Cel dotyczy więc przyszłego stanu drużyny, a zamierzenie - jego wykonania.

W praktyce wygląda to następująco:

1. **Cel:** Na koniec roku drużyna liczyć będzie 20 członków

1. **Zamierzenie:** Zorganizowanie naboru we wrześniu

1. **Zadanie:** przygotowanie przez zastępy scenek z życia obozowego (zadanie dla zastępów)

2. **Zadanie:** przeprowadzenie akcji naborowej w szkole

3. **Zadanie:** zbiórka ponaborowa

2. **Zamierzenie:** Drużyna weźmie udział w 3 uroczystościach szkolnych, w tym co najmniej jedno współorganizuje

1. **Zadanie:** udział w szkolnych uroczystościach Święta Niepodległości

2. **Zadanie:** pokazowa zbiórka o Szarych Szeregach dla jednej szóstej klasy w ramach lekcji historii

3. **Zadanie:** organizacja akcji „Harcerze Dzieciom” w ramach współorganizacji Dnia Dziecka

1) **Cele długoterminowe** - Nie jest to może nieodłączny element, jednak moim zdaniem warto postawić sobie jakiś odległy cel, który realizować chcemy poprzez 3 lata naszej funkcji, następnie powoli odhaczać małe kroczki - cele pośrednie które już osiągnęliśmy, by w końcu zatknąć flagę na szczycie i powiedzieć samemu sobie: “udało się”...

2) **Cele krótkoterminowe**, cele na dany rok - Nie muszą chyba wyjaśniać. Są to napomniane przeze mnie cele pośrednie, które po zestawieniu stworzą spójną całość - naszą drogę na upragniony szczyt

3) **Cele wychowawcze** - Najważniejsza rubryka w tej kategorii. Planując pracę drużyny najważniejsi są dla nas harcerze. To ich rozwoju pragniemy, to ich osobowości chcemy kształtować, wychowując na świadomych swojej służby obywateli. Cele wychowawcze nam w tym pomagają są one dla nas konkretną wytyczną, ostatecznym celem, który osiągniemy poprzez zainicjowanie jakieś akcji. Na samym początku winniśmy podzielić je na kategorie. Proponowana kategoryzacja to: Praca nad Sobą, Służba Bogu, Służba Polsce, Praca na Rzecz Drużyny, Techniki Harcerskie, Tężyzna Fizyczna, Rozwój, Służba Bliźnim i Rodzinie. Dodatkowo należy podzielić każdą kategorię na poziom zaawansowania: młodzik, wywiadowca, cwik. I tu zaczynają się różne metody stosowane przez różnych ludzi. Ja

osobiście podziału na stopnie, wypisania właściwych celów i ich kategoryzacji dokonuję w harmonogramie.

4) Cele programowe - Jest to akcja, wydarzenie, zbiórka która pomaga nam w realizacji celu wychowawczego. Z racji dużego stopnia zagmatwania i komplikacji przytoczę parę przykładów.

Narzędziami do realizacji poszczególnych celów są formy pracy.

Harcerze:

- Dla zapewnienia jak najlepszych efektów wychowawczych należy stosować przemienność form, zwłaszcza takich, które stwarzają możliwość stałej aktywności i sprawdzania się.
W szczególności są to: gra terenowa, gra w harcówce, biwak, zwiad, ognisko, zbiórka tematyczna, bieg harcerski.
- Drużyna organizuje samodzielny programowo obóz letni, podsumowujący całoroczną pracę wychowawczą.

Harcerze Starsi:

- Szczególnie zalecane są takie formy pracy, które stwarzają możliwość aktywnego poszukiwania, takie jak: wycieczka, zwiad, różnorodne formy dyskusyjne, zbiórka tematyczna, zajęcia specjalnościowe.
- Drużyna organizuje samodzielny programowo obóz letni, podsumowujący całoroczną pracę wychowawczą. Szczególną formą obozu jest obóz tematyczny i obóz zagraniczny

Wędrownicy:

- W drużynach wędrowniczych charakterystyczne są formy pracy, które stwarzają możliwość osiągnięcia mistrzostwa w wybranych dziedzinach, odnalezienia swojego miejsca w społeczeństwie i ugruntowania własnych przekonań, poglądów, systemu wartości. Są to głównie: wszelkie formy dyskusyjne (kuźnice, sesje popularnonaukowe, sejmiki, sąd nad... itp.), formy doskonalące (warsztaty, kursy), gry strategiczne i negocjacyjne. Istotą wszelkich działań jest współpraca z innymi zespołami wędrowniczymi.
- Obóz powinien być samodzielny, organizowany własnymi siłami. Cała drużyna w aktywny sposób powinna go organizować - dzieląc się zadaniami i pełniąc na obozie różne funkcje. Program obozu powinien być ambitny, "wyczynowy", nie powielający schematów, stwarzający szansę sprawdzenia własnych możliwości.

Opisy poszczególnych form pracy

Akcje społeczne

Są to archaiczne określenia do dnia dzisiejszego jednak podejmowane. Są to akcje, które robimy dla środowiska, czyli dla dzieci z podwórka, dla mam, nauczycieli, emerytów.

Zwiady rodzajowe

Terenoznawczy, historyczny, turystyczny, folklorystyczny, komunikacyjny, etnograficzny, gospodarczy, przyrodniczy, obserwacja, wywiad, wycieczka, zadanie międzyzbiórkowe, badanie domu. Zawsze powinno być podsumowanie.

Zajęcia techniczne (majsterki)

Związane z przetwarzanymi lub wytwarzanymi przedmiotami.

Zajęcia sportowe

Wyścigi czyli tor przeszkód. Tu wchodzi ogrom zajęć mających na celu rozwinięcie kultury fizycznej. Są to krótkie zajęcia sportowe na zbiorce, poprzez turnieje a na olimpiadach skończywszy.

Wycieczki drużyny

Trzy etapy:

- przygotowania: opiekun, noclegi, kosztorys, ubezpieczenie, pozwolenia od rodziców, program, uczestnicy, sprzęt;
- realizacja programu;
- podsumowanie.

Biwaki drużyny

Trzy etapy:

- przygotowania: opiekun, noclegi, kosztorys, ubezpieczenie, pozwolenia od rodziców, program, uczestnicy, sprzęt;
- realizacja programu;
- podsumowanie.

Gry terenowe

Tu wchodzi wszelkie gry ze scenariuszem lub bez przeprowadzane na powietrzu - generalne zasady:

- gra musi być dopasowana do terenu;
- gra musi być dostosowana do wieku uczestników;
- zasady gry muszą być zwięzłe, wystarczająco jasne i zrozumiałe.
- bezpieczeństwo

Biegi harcerskie

Także gra terenowa po jakimś czasie szkolenia lub czasookresie w celu podsumowania i sprawdzenia wiadomości nabytych przez harcerzy.

Konkursy, Quizy, Testy, Krzyżówki

Konkursy mogą być plastyczne, muzyczne i inne, prawie w każdym temacie. Ważne jest podsumowanie.

Ogniska, Kominki

Dla wszystkich jasne. Musimy przygotować miejsce na ognisko i je ułożyć lub przygotować się do kominka. Konieczna jest osoba prowadząca całość i dobranie tematu dla wszystkich. Obrzędowość też jest ważna - rozbudować.

Zabawy i gry w izbie harcerskiej. Pod tą nazwą są wszelkie gry i zabawy w izbie harcerskiej jakie znamy i stosujemy na co dzień.

Wieczornice

Wieczór literacki - młodym ludziom takie coś też jest potrzebne. Nie zapomnij dobrać odpowiednio poezję. Może to być wieczór z muzyką. Najlepiej włączyć w to harcerzy. Samemu starać się tylko ukierunkować imprezę. Ktoś musi prowadzić taki wieczór. Przed imprezą musicie przygotować odpowiedni wystrój i wytworzyć odpowiedni nastrój .

Sądy nad bohaterem lub nad poglądami

Oglądamy film lub byliśmy w teatrze lub czymś takim. Może to być osoba nam znana, ale nie można robić publicznego linczu. Może to być nawet sąd nad harcerzem, który niegodnie

się zachował. Musi być obrońca, adwokat i prawdziwy sąd: harcerze są przysięgłymi. Możemy drużynę podzielić na pół i zaczynamy sędzić.

Burza mózgów

Ma na celu znalezienie sposobu na wyjście z opresji, znalezieniu odpowiedzi na pytanie, wymyślenie czegoś w grupie. Proste do zrealizowania - rzucajmy temat i każdy kto chce mówi o tym co uważa za ważne w temacie.

Film

Oglądanie filmu. Trzeba przygotować jakiś wartościowy film i stworzyć dogodne warunki do jego oglądania. Oglądamy go z kulturą widza. Po filmie możemy podyskutować.

Festiwal

Może być kultury, muzyki, filmu itp. Ma być możliwością pokazania dorobku kulturalnego lub innego. Jest formą dosyć trudną. Trzeba zrobić dekoracje, stworzyć możliwość do zaprezentowania swoich dzieł. Wybrać osobę prowadzącą, przygotować przerywniki i zrobić podsumowanie z pochwałami lub nagrodami (należy jasno określić kryteria punktacji oraz jury).

Gazetka, Audycja

Rodzaj dziennikarstwa. Harcerze bawią się w dziennikarzy. Piszą artykuł o tym co jest dla nich ważne i o tym co chcieli by było w pracy. Trzeba znaleźć redaktora naczelnego, który to wyda i zrobi z tego odpowiedni materiał. Przy lepszym sprzęcie technicznym może zamiast gazety być audycja lub film.

Spotkanie z ciekawym człowiekiem . Najpierw trzeba się zastanowić kim by miał być ten ciekawy człowiek i co mógł by pokazać naszym harcerzom. Następnie należy przygotować takie spotkanie od strony organizacyjnej tzn. treść pytań, miejsce, czas, wystrój, forma podziękowania, itp.

Wyjście do placówek kulturalnych

Trzeba najpierw wprowadzić klimat jaki z reguły panuje w takich placówkach. Powiedzieć o strojach, zachowaniu, itp. Wybrać repertuar i resztę jak z filmem.

Rajdy

Na zasadzie biwaku i biegu harcerskiego. Można zorganizować np. po mieście, górach. Jest to przeważnie impreza kilku dniowa.

Obozy

Na zasadzie biwaku i biegu harcerskiego.

Złazy

Na zasadzie biwaku i biegu harcerskiego.

Zloty

Na zasadzie biwaku i biegu harcerskiego.

Manewry

Na zasadzie biwaku i biegu harcerskiego.

Turnieje

Jest to rywalizacja pomiędzy zastępami, patrolami, drużynami. Mogą być pomieszczone zajęcia sportowe z nie sportowymi. Coś na zasadzie olimpiady.

Uroczystości

Tu mamy na myśli wszelkie święta, rocznice, urodziny. Należy je obchodzić bardzo ciepło. Dobrze przygotować i poprowadzić.

Zajęcia muzyczne

Zajęcia bardzo specjalistyczne. Potrzebne jakiegokolwiek instrumenty. Zajęcia podobne do lekcji wychowania muzycznego

Mikro-kursy

Krótki kurs szkoleniowy, wyłożenie teorii.

Inscenizacje

Robimy inscenizację. Mogą to być zajęcia docelowe. Robimy przedstawienie lub pośrednie krótkie inscenizacje, kawałki. Zadbaj o odpowiedni temat i pomoc przy realizacji - reżyseria.

Zajęcia przy komputerze

Nowe, jeszcze ciepłe, ale już się zdarzają. Odpowiednia organizacja zajęć aby wszyscy się bawili.

Dla lepszych trudniejsze zajęcia dla słabszych łatwiejsze. Odpowiednio do wieku przygotować oprogramowanie. Staraj się uatrakcyjnić ale też i uczyć na takich zajęciach.

PODZIAŁ NA GRUPY TEMATYCZNE

GRUPA - Zajęcia terenowe

- zwiady;
- wycieczki;
- biwaki;
- rajdy.

GRUPA - Rywalizacja i współzawodnictwo

- gry i ćwiczenia sportowe;
- konkursy;
- turnieje;
- gry świetlicowe;
- gry terenowe;
- biegi harcerskie;
- alarmy.

GRUPA - Aktywność twórcza

- zabawy;
- ogniska - kominki;
- piosenki i piosy;
- formy teatralne;
- zwyczaje, obrzędy;
- gazetki;
- wystawy;
- audycje;
- akademie;
- zajęcia techniczne;
- zajęcia plastyczne.

GRUPA - Operowanie słowem

- wykłady - referaty;
- dyskusje;
- spotkania;

- gawędy;
- sesje;
- rady - komisje.

GRUPA - Wychowanie przez pracę

- służby - dyżury;
- prace zarobkowe;
- czyny społeczne;
- prace produkcyjne.

GRUPA - Imprezy masowe

- zloty, złazy;
- manewry;
- raporty, musztry, defilady;
- capstrzyki, pochody, manifestacje;
- olimpiady sportowe.

Harmonogram pracy

Skąd brać pomysły na zbiórki? Kilka słów przypomnienia nie zaszkodzi. Tak więc - zastanów się, czym się Twoi harcerze interesują - to podstawa. Przejrzyj aktualne propozycje programowe, na ogół są tam gotowe pomysły na zbiórki. Jeżeli zostało Ci kilka wolnych terminów i nie wiesz, co z nimi zrobić - poproś o radę bardziej doświadczonego instruktora. Nie wstydz się, każdemu zdarza się nie mieć od czasu do pomysłów.

W trakcie pracy nie przesadzajcie jednak z ilością planowanych przedsięwzięć. Na ogół jest tak, że życie weryfikuje nasze plany i ostatecznie udaje się zrealizować mniej, niż początkowo planowaliśmy. Do pewnego stopnia jest to zrozumiałe, ale... tylko do pewnego stopnia. Gdy skończysz - sprawdź jeszcze raz, na ile Twój plan jest zgodny z metodą harcerską.

Szablon do harmonogramu

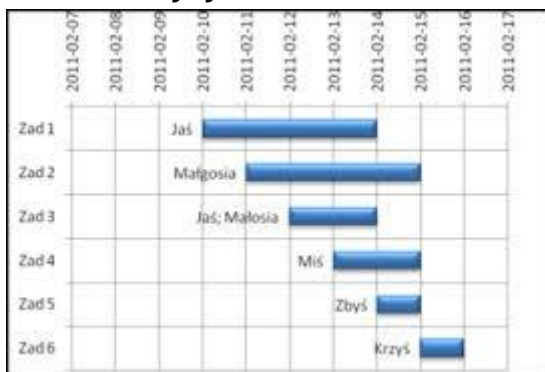
Data	Temat	Cel	Forma realizacji	Odpowiedzialny	Instrumenty metodyczne	uwagi
17	Zbiórka organizacyjna	Przedstawienie planu na bieżący rok	dyskusja, prace manualne-plakat naborowy			
21	Rozpoczęcie roku harcerskiego Hufca ZHP Pruszków		gra miejska, apel			

Realizacja i koordynacja

Jak napisano wyżej - po ustaleniu ostatecznej wersji planu i przestaniu go komendzie hufca, szczerpu czy związku drużyn, nie zapominaj o nim. W końcu nie po to poświęciłeś mu tyle godzin!

Plan powinien być stale obecny w życiu drużyny, powinien się pojawiać na każdej zbiórce rady drużyny. Tak, aby Twoi funkcyjni nie byli zaskakiwani tym, co realizujesz na zbiórkach. I żeby harcerze nie mogli się tłumaczyć, że za późno dowiedzieli się o biwaku. Aby jednak tak się stało, nie wystarczy wywiesić planu w harcówce.

W drużynie starszoharcerskiej i wędrowniczej możesz rozrysować (albo zlecić to przybocznym czy zastępowym), np. za pomocą diagramu Gantta, szczegółowy podział zadań między członków drużyny.

W ten sposób każdy będzie wiedział, kiedy i za co odpowiada. W drużynie harcerskiej wystarczy prosta „rozpiska”. Dobrym narzędziem uzupełniającym jest też opis funkcji w drużynie

Nie zapominaj o powiązaniu instrumentów zespołowych z planem pracy. Po to właśnie w planie wpisuje się sprawności do zdobycia, aby harcerze je faktycznie zdobywali. Jeżeli podczas rady drużyny omówicie sobie plan na najbliższy miesiąc, na pewno nawykiem stanie się rozmowa o sprawnościach, które można zdobyć. Z mniej doświadczonymi zastępowymi rzuć okiem na wymagania sprawności, omów je i zaproponuj przykładowe, konkretne zadania. Podobnie z instrumentami zespołowymi. Zadania zespołowe w drużynie harcerskiej w ogóle nie funkcjonują w oderwaniu od pracy drużyny - czyli od planu właśnie. Podobnie w drużynie starszoharcerskiej - chociaż zastępy powinny już planować własną pracę, to jednak wiele projektów i tak będzie powiązanych z tym, co robi drużyna.

Zmiana planu

To, że w ciągu roku z różnych przyczyn zmieniamy plan, jest czymś naturalnym. Żaden chyba jeszcze plan pracy nie został wykonany w 100%. Podobnie jak z planowaniem, decyzji o zmianach w planie nie podejmuj samodzielnie (za wyjątkiem zdarzeń nagłych, losowych, np. odwołania gry leśnej z powodu deszczu). Od tego masz co najmniej przybocznych radę drużyny, drużynę. Zmian w zbiórkach oczywiście nie trzeba nigdzie zgłaszać

Podsumowanie i ocena

Każdy plan po zakończeniu jego realizacji powinien być omówiony w tym samym gronie, który go tworzył. W drużynach harcerskiej można spotkać się z radą drużyny „na świeżo” na początku wakacji (oczywiście nie zaszkodzi wcześniej zebrać głosów wszystkich członków drużyny, np. poprzez rozmowę na zbiórkach zastępów).

Podczas podsumowania warto poruszyć takie tematy, jak:

- Czego nie udało się zrealizować? Dlaczego?
- Czy udało się zrealizować wszystkie cele? Czy cele były dobrze postawione?
- Czego było za dużo? Czego za mało?
- Jakie formy były szczególnie udane? Dlaczego?
- Jakie formy się nie udały? Dlaczego?
- Czy zastępy włączały się w pracę drużyny?

Tak przeprowadzona ocena będzie podstawą do analizy przy planowaniu pracy na następny rok.

DODATEK-

I jeszcze parę słów o zadaniu zespołowym.....

Gdzieś to już słyszałem.... Hm.... Już wiem! Mówili o tym na kursie drużynowych. Obito mi się o uszy... Podobno proste... i ułatwia pracę w drużynie. No dobrze, genialna sprawa, ale po co to właściwie jest? Po co utrudniać sobie pracę, wystarczy zbiórka zastępu, kilka biwaków, a zastęp w końcu sam się zintegruje. A poza tym jak się do tego zabrać? Tak naprawdę zadanie zespołowe to nic trudnego. Na czym ono polega i w czym nam - drużynowym pomaga? Krótkie i konkretne odpowiedzi na te i inne pytania znajdziecie w poniższym artykule. Mam nadzieję, że rozjaśni on wątpliwości i zarysuje ogólne pojęcie o poruszonym zagadnieniu.

Co to takiego?

Jest to jeden z instrumentów metodyki harcerskiej; rodzaj przedsięwzięcia wykonywanego przez zastęp harcerski. Uczy wspólnego działania, odpowiedzialności, rzetelności. Świetnie integruje zastęp. Pozwala na planowanie i ocenianie wspólnej pracy, a przy okazji jest swego rodzaju odciążeniem dla drużynowego.

Co można nazwać zadaniem zespołowym?

- Przygotowanie zbiórki lub jej fragmentu
- Akcja zarobkowa
- Akcja Naborowa
- Wykonywanie sprzętów obozowych
- Przygotowanie wystroju harcówki
- Przygotowanie proporca
- Zorganizowanie zabaw dla dzieci, zuchów, innych harcerzy

Ważne jest, aby:

- zastęp sam wybierał zadanie, sam dzielił się obowiązkami, sam je realizował oraz sam podsumował
- w przypadku harcerzy ważne jest wsparcie drużynowego lub przybocznego
- stopniować pomoc udzielaną zastępowi, tzn. z czasem coraz bardziej usamodzielniać harcerzy, co nauczy ich odpowiedzialności
- każde zadanie miało swój konkretny cel, który będzie rozwijał członków zastępu oraz stanie się dla nich pożyteczny

Etapy:

I etap - planowanie

1. Przygotowanie spisu czynności składających się na zadanie
2. Wybranie osób, które zajmą się wykonaniem poszczególnych czynności
3. Wybranie osób kierujących poszczególnymi czynnościami
4. Określenie terminu wykonania
5. Poszukiwanie sprawności lub wymagań na stopnie, które mogłyby być realizowane podczas przeprowadzania konkretnego zadania zespołowego

Przykład

Akcja Naborowa

Co jest do zrobienia?	Termin wykonania	Kto wykona?	Kto kieruje?
Przygotowanie przedstawienia		Adam i Marcin	Marcin
Konkursy		Damian, Kuba, Alek	Damian
Przygotowanie nagród		Witek, Bartek, Daniel	Bartek
Prezentacja multimedialna		Szymon i Sebastian	Szymon
Słodki poczęstunek		Paweł i Mateusz	Paweł

- Uczy porządku, zorganizowania, realizmu, uwzględniania zewnętrznych okoliczności (np. ograniczenie czasu)
- Harmonogram powinien być jak najbardziej szczegółowy
- Termin wykonania powinien być jak najmniej odległy
- Przy dobieraniu wykonawców poszczególnych zadań należy pamiętać, aby nie doszło do sytuacji wykonywania ciągle tego samego zadania przez jedną osobę

II etap - wykonanie

- Musi być planowe i staranne o Warto przypominać harcerzom, że od indywidualnej pracy każdego członka zastępu, zależy końcowy rezultat zadania
- Ważnym elementem jest moment kulminacyjny zadania, aby każdy mógł widzieć efekt swojej pracy

III etap - ocena

- Ocena powinna odbyć się na zbiórce zastępu, w obecności wszystkich harcerzy biorących udział w zadaniu zespołowym o Powinna być ona dokonywana szczegółowo, tzn. analizowane i oceniane powinny być poszczególne etapy pracy oraz praca poszczególnych harcerzy
- Należy dopilnować, aby nie doszło do wzajemnego obwiniania się o niepowodzenia lub potknięcia
- Nie wskazane jest również pławienie się w pochwałach - harcerze powinni wyciągnąć konstruktywne wnioski na przyszłość.

Materiał na potrzeby Hufca ZHP Pruszków
zebrała i przygotowała hm. Beata Pawełczyńska.

